

۴شنبه ۲۶/۹/۱۴۰۴-۲۶ جمادی الثانی ۱۴۴۷-۱۷ دسامبر ۲۰۲۵- فقه معاصر - فقه اداره - فقه مدیریت رفتار سازمانی (فقه انگیزش) - نقشه راه مصباح الشریعه - روابط اربعه - درس ۵۹- رابطه مدیر با خود - اصول سبعة- اصل ششم - اخراج نفس از محبوبش -

❖ مسئله ۵۹: مدیران در مقام مدیریت بر خویشان باید با تبعیت کامل از دین اسلام و عمل به احکام آن نفس را به تکلیف عادت داده و از محبوب هایش دور کنند تا در نتیجه به حب خدا برسند و محبوب او شوند که حب او نزد مدیر مؤمن شدیدترین حبها است

معلوم شد که اصل «اخراجها من محبوها» اصل ششم از اصول سبعةی رابطهی مدیر با خود در فرآیند تدبیر نفس است و معلوم شد هیچ یک از منابع انسانی و امکانی و معنوی سازمان نباید محبوب تر و شدیدتر از محبت خدا و رسول ﷺ و جهاد در راه خدا باشد. و نباید دنیا را به عنوان هدف نهایی خود و سازمان خود قرار دهد و راضی به دنیا دون آخرت شود. و الا حب دنیا و مافیها ذاتاً مذمت و حرمت ندارد، رضایت به دنیا و ترجیح آن بر آخرت مذموم و ممنوع است و باید خداوند به عنوان رب اعلی و عظیم، نزد مدیر محبوبترین باشد. در نتیجه اخراجها من محبوها به این معنا می شود؛ یعنی اخراج نفس از محبوب های مستقل نفس؛ یعنی مستقل از خدا و آخرت؛ فافهم.

حال مسئله این است که چه عاملی باعث اخراجها من محبوها می شود؟ در پاسخ باید گفت تبعیت کامل از دین رسول خدا ﷺ یعنی دین اسلام. دلیل: قوله تعالی: «إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ».^۱ وجه استدلال: تبعیت از دین رسول ﷺ طبق مدلول آیه شرط نیل به حب خداست؛ یعنی شرط محبوبیت مدیر نزد خدا.

توضیح: تبعیت از احکام خدا شرط لازم التحصیل است لظهور «فاتبعونی». هم امر است و ظهور در الزام در تبعیت دارد و از سوی دیگر شرط حب خداست؛ لعموم قوله تعالی: «إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي». پس تبعیت شرط لازم التحصیل است. اما لازمه ای این تبعیت واجبه «اخراجها من محبوها» است؛ یعنی دور کردن و جدا کردن نفس از محبوبات اوست.

تبعیت از دین خدا تکلیف آور است؛ اعم از تکلیف مالی مثل انفاقات واجبه و جانی، مثل شرکت در جهاد و دفاع، مثل عبادات و صوم و حج و صلوة و... که هر کدام یک محبوب را از نفس اخراج می کند. صوم حب الطعام را، انفاق حب مال را، و عبادت حب راحت و نوم را، صمت حب کلام را، جهاد حب جان و فرزند را، غض بصر حب نساء را، رای به اصلاح حب ریاست را و تواضع حب اطراء را اخراج می کند. نتیجه: تبعیت از رسول ﷺ باعث اخراجها از محبوها است؛ برای رسیدن به حب خدا. خدایی که احبیت نزد عبد مؤمن و مدیر مؤمن دارد و برای نیل به این حب باید نفس را از محبوبش اخراج کند.

فتحصل که مدیران در مقام مدیریت بر خویشان باید با تبعیت کامل از دین اسلام و عمل به احکام آن نفس را به تکلیف عادت داده و از محبوب هایش دور کنند تا در نتیجه به حب خدا برسند و محبوب او شوند که حب او نزد مدیر مؤمن شدیدترین حبهاست.^۲

^۱ قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ. (آل عمران: ۳۱)
قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ. (آل عمران: ۳۲)

^۲ درس ۵۹ فقه الروابط از سلسلهی فقه اداره، ۲۶ شهر جمادی الثانی ۱۴۴۷.